

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs IX. Equitatu meo in curribus Pharaonis assimilau te amica mea.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027

Igitur Ecclesia Dei non debet neque potest ignorare se ipsam, quæ tanta mysteriorum & Sacramentorum pulchritudinem decoratur, cuius omne præconium est ipsa varietas decentissima venerabilium sanctionum.

Anima non debet ignorare se, & quare.

Porro singulariter quælibet anima non debet se ignorare, ne dum in se conditoris sui dona minimè pensat, per illicita defluendo ab eo aliena fiat. Verum si qua in se bona per gratiam eius considerat, debet ea grater & dicenter attendere, & studio bonæ actionis extendere, ne pro defosso talento arguatur, quin potius pro multiplicato æternæ remunerationis præmio doneatur. Proinde & vos o Sanctissimæ Sorores, quæ in domo disciplinæ estis coadunatæ, nolite vos ignorare, sed potius diligenter circumspicite, & quid vel qualis vos Sponsus vester fecerit attendite, qualiter vos à cæteris hominibus velut triticum à paleis segregavit; qualiter singularis vos conuersationis pulchritudine specialiter sibi aptavit, quam multiplici virtutum ornamento decoravit; quando hinc inde alternantibus studijs nunc pudicitiam, nunc continentia, nunc obedientia, nunc humilitate, nunc oratorium & vigiliarum frequentiam, delectabile Deo & sanctis eius spectaculum facitis.

Quid sit mittere margaritam ante porcos.

Cum ergo tales vos per gratiam Dei aspiciatis, nolite margaritam

vestrū ante porcos mittere, vt conculent eam, hoc est nolite exire de illo contemplatiuo & tutissimo sponsi vestri secretariò, & abire post sæcularium actionum strepitus, vbi carnalia desideria completis secundum doctrinam hominum impiorum, de quorum tabernaculis fugere debetis, ne vos terra sæcularis conuersationis absorbeat, sed potius cum vos rectè agnoueritis, gratias diuinæ dignationi, cuius hoc munus estis referre, & de bonis ad meliora per singulos dies proficere, omnimodis sat agite, quatenus de hoc præfenti tabernaculo ad illud cæleste transmigrare possitis, dicentes cum psalmista, *quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.*

Ps. 83.

VERSUS IX.

Equitatus meo in curribus Pharaonis assimilauit te amica mea.

Postquam Dominus generaliter Ecclesiam siue specialiter deuotam sibi animam redarguit eo quod in aliqua aduersitate de eius adiutorio dubitauerit cuius gratiam multorum bonorum beneficia promeruit, cum magis aduersitatibus probata fortior esse debuerit; ingreditur ipse ostendere quod se ipsam debeat agnoscere, vt gratiæ Dei bonum quod in se ignorat, ipso demonstrante sibi manifestum fiat, atque

atque ex hoc in cunctis aduersis constantior existat. Ait ergo, *Equitatus meo in curribus Pharaonis assimilauit amica mea.*

Primo dicendum quis fuerit iste *Equitatus Domini*, quæ *currus Pharaonis*, deinde istorum duorum oppositorum quæ sit significatio, quæ etiam rerum significantium & significatarum proportio. *Equitatus Domini*, fuit ille exercitus Israelitici populi, quondam Deo accepti quæ eduxit de *Ægypto* in manu potenti & brachio excelso, decem plagis percussa *Ægypto*, cuius decimæ plagæ terribilis ostensio, agni que Paschalis ad vesperam immolatio fuit ipsius populi cita liberatio. Sic enim dicit scriptura, *quia cum percussurus Dominus esset Ægyptum, hac ultimâ plagâ, morte scilicet omnium primogenitorum, præcepit filiis Israel ut per familias suas immolarent agnum ad vesperam, cuius sanguinem ponerent super vtrumque postum domus, & in superliminaribus domorum in quibus illum comederet ut viso hoc signo Angelus percussus transiret nemine in domo illâ laeso. Quod cum fecissent, & nocte illâ Dominus omne primogenitum in terrâ Ægypti percuteret, omni tamen domo saluâ quæ fuerat sanguine agni respersâ egressus est omnis equitatus ille Domini de terrâ Ægypti, quem cum persequeretur, Pharaon cum curribus & equitibus suis, submersus est in mari rubro, ipso equitatu mare idem sicco pede transgresso.*

Equitatus Domini quis fuerit.

Ex. 12. 13. 14. & 15.

Agnis paschalis immolatio, & quæ circa &

Si mentis oculos adhibeamus perpulchrum est considerare quid

in se mysterij contineant, exitus ille de *Ægypto*, immolatio agni verspertini, conspersio sanguinis in postibus & superliminaribus domorum, persecutio Pharaonis & submersio ipsius, populi quoque liberatio, ad postremum in terram repromissionis introductio, & quantum ad Ecclesiam vniuersalem horum omnium pertineat assimilatio. Simul etiam incipere libet, quomodo ipsum populum Dominus præcessit per columnam nubis in die, in nocte per columnâ ignis, & quid *Virga* illa prætulerit, quæ tot signorum effectrix diuino imperio extitit.

Ad huius ergo similitudinem equitatus qui in figura præcessit dispositus est siue disponitur mirabilis ille equitatus Domini, in quo militauerunt & militant, primò quidem Apostoli & Martyres, denique sacerdotes & diuersæ professionis Ordines, deinde illorum successores *induti armatura Dei, hoc est lorica iustitiæ, scuto fidei, & gladio Spiritus quod est verbum Dei.*

Quid ergo est *Equitatus* iste? nimirum sancta vniuersalis Ecclesia in quâ quicquid tunc in re tantum præcessit, nunc in sacramento & re sacramenti quotidie peragitur. Nā quid est immolatio Agni ad vesperam, nisi passio Christi in fine sæculorum; Cuius Agni sanguis super vtrumque ponitur postem quando passionis Christi sacramentum & ore ad redemptionem sumitur, & ad

post eum facta sunt, quid mysterij contineant, consideratione dignum & pulchrum est. Item *Columna* nubis & ignis, itemque *Virga* Moysis miraculorum operantis quid significarint in Ecclesia militante.

Equitatus Domini Ecclesia.

Quid sit
ponere
sanguinem
Agni super
vtrumque
postem &
superlimi-
naribus
domorum.

ad imitationem intenta mente cogitur. In superliminaribus quoque domorum sanguinem Agni ponere est, & intentionem mentis in qua per cogitationem habitamus, ad imitationem Dominicæ passionis dirigere, & corporis in quo viuendo habitamus frontem, signo ipsius passionis munire.

Quis Equi-
tatus anti-
quus, quis
nouus.

Ille ergo antiquus Domini Equitatus per immolationem Agni ab Ægyptia seruitute liberatus, trāsito mari rubro submersis hostibus post datam & acceptam in heremo legem terram repromissionis intrauit. Hic verò nouus Domini Equitatus post passionem Christi iugo diabolicæ damnationis excusso, per baptismi ablutionem, submersis animæ hostibus, hoc est vitij & peccatis, per fidem & obseruationem Euangelij terram repromissæ æternæ hereditatis accepit. Hunc Equitatum suum Dominus præcedit, in die per columnā nubis, in nocte per columnam ignis, qui sanctis qui per diem intelliguntur, mitem & mansuetum se præbet lenitate misericordiæ: peccatoribus verò qui per noctem accipiuntur, terribilem se exhibet terrore iudicij.

Sancti per
diem, pec-
catores per
noctem ac-
cipiuntur.

Virga Moy-
sis fuit fi-
gura ligni
Crucis
Christi.

Sanè mirabilis & gloriosa secundum mysteriū fuit in illo Equitatu Virgæ deportatio, per quam Deus in populo suo prodigia & signa potentia suæ ostendisse memoratur. Nonne satis conuenienter per hanc virgā præfigurari potuit lignū Do-

minicæ passionis, quæ est vnica spes & summa totius nostræ salutis?

Planè Ecclesia Domini quæ huic Equitatu ipsius voce assimilatur hoc mirabile Crucis signum in omnibus Officiorum suorum ordinationibus, omnium Sacramentorum & mysteriorum dogmatibus, omnium sacradandarum rerum vtilitatibus venerabiliter præfert, nihil poterit in eis esse ratum vel sanctum, nisi quod fuerit huius signi prælibatione confirmatum.

Ipsius nēpe Ecclesiæ, quæ etiā Equitatus Dñi nō incōgruè dicitur, quasi Antesignanus est Christus passus, qui hoc victorioso mortis suæ signo eam iugiter præcedit, cōtra illos primarios Pharaonis equites & currus & contra oēs eius prauæ suggestionis impetus & iniquæ machinationis incurfus. Nā iste primarius, vt diximus, Pharaon, qui est caput iniquorū, & cuius capitis mēbra sunt oēs iniqui, oppositus & cōtrarius est illi primario duci, & auctori huius Equitatus Christo Dño, qui est caput omniū electorum, & cuius capitis membra sunt oēs electi; atque ideo isti duo Equitatus, Dei videlicet & Diaboli semper sibi repugnant, vtpote ciues duarum ciuitatum sibi contrariarum.

Antesigna-
tus Equi-
tatus Do-
mini est
Christus
passus.

Ciuitas Dei est cōgregatio fidelium q̄ ab Abeliusto vsque ad vltimū tēdit electū, qui nō habent hic manentē ciuitatem sed futuram inquirunt. Porro ciuitas Diaboli synagoga infidelium, quæ à Cain reprobo vsque

Ciuitas
Dei quæ est
Heb. 13.
Ciuitas
Diaboli
quænam

G

ad vl-

Ciuitas
Diaboli,
quaznam.

Iusti & re-
probi dicū-
tur ciuita-
tes Dei &
Diaboli
merhono-
micos.

Præfens
Ecclesia
continet
ciuitatem
Dei & Dia-
boli.

Congrega-
tio iusto-
rum Equita-
tus & Cur-
rus Dei
sunt.

Pf. 47.

Abac. 3.

Equi Dei
sunt sancti,
& qualiter
illis præsi-
deat in e-
quo albo.

ad vltimum reproborum determi-
nabitur, qui sicut Cain qui primus
ciuitatem ædificauit, terrena quæ-
runt & diligunt, cœlestia autem
paruipendunt, Ciuitates autem di-
cuntur eo modo locutionis, quo
ponitur id quod continet pro hoc
quod continetur, non quod ædifi-
ciji contineantur, sed quia locales
& circumscripti sunt; ista receptu
beatitudinis illa miseræ disposita
vtrouique vna eademque re, siue
beatitudine siue miseria, multiplici
retributionum disparitate pro di-
uersa meritorum qualitate.

Ista verò Ciuitas quæ præfens
Ecclesia accipitur permixta est bo-
nis & malis, sed spe & certitudine
futuræ discussionis secernitur, vt
ideo duæ ciuitates in hac vna di-
cantur, quia pars bonorum perti-
net ad illum receptum beatitudinis,
quæ superna Ierusalem, id est, visio
pacis interpretatur; pars verò ma-
lorum ad illum receptum miseræ,
quæ Babylon, id est, confusio nun-
cupatur.

Illam sanè ciuitas quæ est congre-
gatio iustorum, Equitatus & cur-
rus Dei sunt, de quibus dicitur, *cur-
rus Dei decem millibus multiplex, millia
latantium in eis.* In quibus curri-
bus sunt etiam illi, de quibus
Deo per Prophetam dicitur, *qui
ascendis super equos tuos: & e-
quitatus tuus sanitas est.* Equi e-
nim eius sunt sancti quibus
præsidet ipse, qui aperto sigil-
lo primo hoc est reuelato. In-

tarnationis mysterio exiuit in e-
quo albo, corpore scilicet can-
dido & immaculato, vtpote de
Virgine non humano more, sed
spiritus sancti virtute concepto
& nato: Et huius equitatus
sui dux fuit in tempore, ver-
bo & exemplo, futurus post
completam militiam remunera-
tur eius sine tempore, inedi-
bilis boni præmio & æterni sui
regni participio. Nimirum pro-
cessionis huius gloria in laudem
ipsius præeuntis ducis in toto
celebratur mundo, qualiter spi-
ritus sancti buccinam ipso Duce
personante, isti equi in curru
Dei positi audacter perrexerunt
in occursum prauitate & infideli-
tate armatis, ita vt in omnem ter-
ram exiret sonus eorum; ad quo-
rum prædicationis sonitum quo-
tidie de omnibus mundi finibus
concurrunt, ad fidem venien-
tes, & huic equitatus se sociantes
clamant cum Propheta, à finibus
terre laudes audiuiimus gloriam iu-
sti. *Pf. 18. Esa. 24.*

At contrà ab opposito Ciuitas
illa quæ est synagoga infidelium
Curus & equitatus sunt Pharao-
nis id est, Diaboli, sub cuius curru
sunt equi illi rufi, nigri, albi & va-
rij: rufi quidem sanguine sancto-
rum quos occiderunt, nigri pecca-
torum deformitate, alibi ficta fide
& operatione varij doctrinarum
& sectarum diuersitate, quibus o-
mnibus præsidet ille, qui aperto si-
gillo

Equitatus
Diaboli sy-
nagoga in-
fidelium,
& qualiter
illis præsi-
deat in e-
quo palli-
do.

gillo quarto, hoc est passione Domini instante exiuit in equo pallido, persecutionis videlicet siue mortis signo, vt pugnaret per eos qui mortui erant Deo contra eos qui viuebant Deo, sicut & ibi subditur, quia *infrus sequebatur eum, & data est ei potestas super quatuor partes terra occidere & interficere, gladio, & fame, & morte, & bestijs terra.*

Apoc. 6.

Equitatu enim eius rectè inferus comparatur propter insatiabilem crudelitatem, quæ per quatuor mundi partes post passionem Domini desæuit, quatuor supradictis afflictionum speciebus, videlicet gradio, fame, morte, bestijs terræ; in cuius miserabili equitatu primi & notiores fuerunt præsentis ducis sequaces; in passione quidem illius ducis supra in albo equo venientis. Herodes & Pilatus & post eos plures Romanorum Imperatores, equitatum illum sanctissimum gloriosi Ducis diuersis mortium generibus per omnes mundi partes interficientes, post quos vltimus omnium Antichristus maior contra hunc insania mouebitur, quia in eo principaliter præsidebit ille pallidi equi seffor *ad seducendos inhabitantes terra atque etiam si fieri potest electos.* Nam de hoc homine, extol-

Quatuor afflictionū species & a quibus inferantur.

Antichristi tyrannis quanta.

Matt. 24.

2. Thessal.

2.

lente se supra omne quod dicitur Deus aut quod colitur, sciendum quod sicut incarnata veritas in prædicatione sua ex æquitatu suo, pauperes, idiotas & simplices elegit; sic è contrà ille ad prædicandum falsita-

tem suam astutos ac duplices atque huius mundi sapientiam habentes electurus est. Vnde per Isaiam dicitur, *Va terra cymbalo alarum quæ est transflumina Aethiopia, quæ mittit in mare legatos, & in vasis papyri super aquas.*

Terra quippe cui *Va* dicitur, ille principaliter homo est damnatus, qui *alarum cymbalum* vocatur, quia hi qui per superbiam in altitudinem cogitationis euolant, eundem peruersum hominem prædicando sonant. Quæ videlicet *terra* rectè *transflumina Aethiopia* esse perhibetur. *Aethiopia* enim nigrum populū

Quid per terrā cymbalum alarum intelligatur.

mittit, & omnem hominem mundus iste quia peccatorem profert, quasi nigrum *Aethiopia* populū parit: sed *terra* cui *Va* dicitur *transflumina Aethiopia* esse perhibetur, quia damnatus ille homo tanta peruersitate iniquus est, vt omnium peccatium peccata transcendat. Quæ

Quare hæc terra dicatur esse transflumina Aethiopia & illi dicatur *Va*.

mittit in mare legatos, quia Prædicatores suos in sæcula spargit: de quibus rectè subditur, qualiter mittantur, dum dicitur, *in vasis papyri super aquas.* Ex papyro quippe charta est. Quid namq; per papyrum nisi secularis scientia designatur? *Vasa* ergo papyri sunt corde sæculariū Doctorum. In *vasis* igitur papyri super aquas legatos mittere, est prædicatione suam in sapientium carnalium sensibus ponere, & defluentes ad culpam populos vocare.

Quid per legatos intelligatur quos hæc terra mittit in mare in vasis papyri super aquas.

Ille ergo Equitatus quo principe, qua cohorte sit dispositus, Ezechiel

Ezech. 32. Propheta insinuat cum dicit, *ibi Assur & omnis multitudo eius, & in circuitu eius sepulchra illius.* Quid enim Assur superbi Regis nomine exprimitur, nisi ille de quo scriptum est, *& ipse est Rex super omnes filios superbiae?* Vbi autem Assur, ibi omnis multitudo eius quia nimirum omne corpus reproborum capiti suo adhæret, quâdo eius peruersis legibus se constringens, in illius se militiam exhibet. *Et in circuitu eius sepulchra illius:* Sepulchra mortuorum cadauera tegunt, quæ ergo sunt illius sepulchra nisi peruersorum corda, quæ illum ab æternæ vitæ beatitudine mortuum, in se per desideria carnalia sepeliendum recipiunt. *In circuitu ergo eius sepulchra illius sunt,* quia in quorum se mentibus nunc per desideria sepelit, hos sibi postmodum tumulum per tormenta coniungit.

Fructus equitatus Diaboli. Quis verò fructus sit huiusmodi equitatus idem Propheta paulo post denuntiat dicens, *qui descendunt ad infernum cum armis suis.* Arma peccantium sunt membra corporis quibus mala desideria quæ mente concipiunt, exequuntur. **Rom. 6.** Vnde per Paulum dicitur, *non exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato.* Cum armis ergo suis ad inferna descendere, est cum ipsis quoque membris, quibus desideria voluptatis expleuerunt, æterni iudicij tormenta tolerare.

Dominicus equitatus à Pharao- Huius ergo Pharaonici equitatus oppositione Dominicus ille e-

quitatus agnoscitur, quia si nunquam bonus fuit quem malorum prauitas non exercuit, merito ad hunc Domini equitatum, siue ad hanc Domini ciuitatem pertinere censentur, qui illum oppositum sibi equitatum, siue contrariam ciuitatem Duci suo constanter adherentes patientia & spiritu fortitudinis oppugnant, tanto se humilitatis, patientiæ, longanimitatis aliarumq; virtutum decore perornantes, vt sponsa Domini sui, & vniuersaliter tota Ecclesia, & singulariter quælibet sancta anima conuenienter prædicentur.

De qua videlicet vniuersali Ecclesia Iohannes in Apocalypsi, *vidi,* inquit, *ciuitatem sanctam Ierusalem nouam descendentem de caelo, à Deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo.* Dicit ergo huic sponsæ suæ Dominus quod merito non debeat timere hanc oppositam & contrariam sibi Diaboli ciuitatem siue equitatum, eo quod eam assimilauerit equitatu suo in curribus Pharaonis: vt sicut ille quondam de Ægypto liberatus post immolationem Agni, post transitum maris rubri, post submersionem hostium, hymno laudis pro victoria celebrato, post datam & seruatam in deserto legem terram repromissionis intrauit, sic ipsa ex Ægypto huius mundi liberanda post baptismi siue cōpūctionis gratiâ, post susceptionem corporis & sanguinis Domini, post mortificationem vitiorum & diuinæ legis obseruationem, triumphat.

nico in quo discernatur.

Sponsa Domini cur equitatum Diaboli timere non debeat.

Sponsa in quo assimilatur equitatu suo in curribus Pharaonis.

umphato demū omnis diabolicæ oppressionis equitatu, cum gratiarū actione pro impēsa sibi tāti muneris largitate, ex huius vitæ solitudine ad æternæ repromissionis hæreditatem esset intratura.

Nō autē abs re ad incitandos animos spiritualiū bellatorū in huiusmodi equitatu considerare, quæ sit proportio siue comparatio, inter veritatem & figuram, tūq; inter vtriusq; pugnam & pugnæ causam, inter victorem & victū. Nempe secundum similitudinem quam posuimus inter significans & significatum, potest quidē esse comparatio aliqua, sed secundum dignitatē rei prorsus nulla. Est autē ista proportio inter ea quæ posuimus, vt sicut se habet veritas ad figuram, ita se habeat victor ad victum, sic quoq; pugnæ causæ ad pugnā, vt sit quasi proportio centenarij ad vnitatē, videlicet centupla. Nam hæc est promissio Domini in Euangelio, vt qui reliquerit domum, aut patrem, aut matrem, aut filios aut agros propter nomen eius centuplum accipiat, non quod ipsas res quas reliquit centuplicatas accipiat, sed quod comparatione & merito sui ita sint, quasi paruo numero centenarius comparetur. Quamuis & perfectione cētenarius accipi solet, vt secundum quod diximus tantæ sint dignitatis veritas ad figurā causa pugnæ ad pugnā, victor ad victum, vt melioris partis perfectioni & alterius imperfectioni nulla prorsus sit cōparatio. Pugna enim

est vita hominis super terram, causa verò pugnæ est æterna & immutabilis vita, pro qua in præsentī vita, tota virtute animi pugnandū & laborandū est. Victus Diabolus, & eius equitatus; victor ipse Diaboli & eius equitatus triumphator: figura est res præter sacramentū, veritas res cum sacramento. Illa enim antiqui Dei populi circumcisio & transitus per mare rubrū, siue cibus mænæ vel legislatio, siue carnaliter pugnatiū fuga & victoria, figura erant earum rerum quæ nunc agūt in sacramento baptismi, & corporis sanguinisq; Domini, atq; obseruatione Euangelicorum præceptorum, bellis quoq; contra hostes animæ spiritualiter pugnantium Domini bellatorum.

Comparemus ergo vtrumq; equitatum Domini significantem & significatum, eum qui est secundum carnem, & qui secundum spiritum, eamq; proportionem dicamus esse inter eos, quæ est inter carnem & spiritum, inter corruptionem & incorruptionem, inter temporalitatem & æternitatem, tantumque proportior est veritas figura, quantum spiritus carne, incorruptio corruptione, æternitas temporalitate. Ex vtrāq; verò parte, hoc est figura & veritate longè sunt dissimiles pugna & pugnæ causa, victor & victus: In illa enim hoc est in figura pugnabatur carnaliter pro re carnali, corruptibili & temporalī; in ista hoc est veritate pugnatur,

G 3 spiri-

Bellatoribus spiritualibus vtile considerare proportionem inter veritatem & figuram, pugnam & pugnæ causam, victorē & victum.

Circumcisio transitus maris rubri, manna & legislatio, carnaliter pugnatiū fuga & victoria spiritualiter quid significauerint.

Matt. 19.

reliquerit domum, aut patrem, aut matrem, aut filios aut agros propter nomen eius centuplum accipiat, non quod ipsas res quas reliquit centuplicatas accipiat, sed quod comparatione & merito sui ita sint, quasi paruo numero centenarius comparetur.

Hieronymus in Commentarijs.

Centenarius numerus perfectionis est.

Quamuis & perfectione cētenarius accipi solet, vt secundum quod diximus tantæ sint dignitatis veritas ad figurā causa pugnæ ad pugnā, victor ad victum, vt melioris partis perfectioni & alterius imperfectioni nulla prorsus sit cōparatio. Pugna enim

Pugna carnalis & spiritualis diuersitas vnde sumatur.

Spiritualiter pro re spirituali, incorruptibili, & æternali. Ibi expugnauit victor carnalis victum carnalē, hic verò expugnat spiritualis spiritualem; ibi fortitudine corporis, hic fortitudine meritis.

Proportio ergò veritatis ad figuram comparatione & merito sui potest esse quasi centenarij ad vnitatem, id est centupla, siue propter perfectionem sui quæ per centenarium significatur, siue quia centenarius de sinistra ad dexteram translatus coronam exprimit beatitudinis, quæ est præmium fortissimorum, in hoc Domini equitatu bellicatorum.

Pugna carnalis & spiritualis quâ vi & fortitudine armetur

Propositâ verò pugna & pugne causa in huius biformis equitatus intentione contraria, considerandum qua vi & fortitudine vtraque pars armetur, vt ex huiusmodi affectione locus argumenti sumatur, si sit quæstio, quis in Domini quis in aduersarij agmine sit deputandus. Diximus autem quia pugna sit vita hominis cuiusque, sicut in Iob scriptum est, *militia hominis vita eius*, sed vita ipsa constituitur secundum affectionem, qua afficitur animus, secus quem tota vis & fortitudo pugnantium consistit.

Iob 7.

Dilectio est fortitudo pugna spiritualis.

Ponamus ergò vt vis illa qua afficitur animus in equitatu Domini pugnantis sit dilectio Dei: omnis enim qui pro iustitia & veritate laborat & pugnat, pro ea re laborat & pugnat quam diligit; iustitia autem & veritas Deus est,

Deum ergo diligit. *Amplius.* Qui pro vita æterna adipiscenda laborat & pugnat, pro re quam habere desiderat, laborat & pugnat, qui verò desiderat, diligit; vita æterna autem ipse Deus est, Deum ergo diligit: & quia cum diligit habere desiderat, ideoque pro eo laborat & pugnat.

Quocirca si quærimus quid sit Deum diligere, ex huiusmodi cognoscimus definitione *Deum est diligere pro iustitia & veritate, & æternâ adipiscendâ vitâ toto animo laborare & pugnare.* Definitio æqualis est rei quam definit; conuertitur enim, nã pro iustitia & veritate & æterna adipiscenda vita toto animo laborare & pugnare Deum diligere est.

Quid sit diligere Deū.

Definitio debet esse æqualis rei quam delinit, ita vt cū ea possit conuerti.

Locus ergo sumatur à definitione, vt probemus eum esse in equitatu Domini, cuius animus per gratiam tanta dilectione Dei affectus est, vt pro iustitia & veritate & æterna adipiscenda vita etiam mori non refugiat. Maxima enim propositio est cui definitio adest, id quoque adest quod definitur. Diffinitū quippe est, hoc est Deum diligere pro iustitia & veritate, & æterna adipiscenda vita laborare & pugnare. Cui autem adest pro iustitia & veritate & æterna adipiscenda vita laborare & pugnare, adest quoque id quod definitum est, videlicet Deum diligere. Iunguntur ergo inseparabiliter dilectio Dei & equitatus Domini, cum constet neminem Deo militare, nisi qui probatur

Dilectio Dei & Equitatus Dei inseparabiliter iunguntur.

batur eum diligere, neque constet Deum diligere, nisi qui probatur ei militare.

Contrarius autem huic equitati Domini est equitatus Diaboli, in quo ea vis qua afficitur animus in hac parte militantis est invidia, quæ inseparabiliter quoque suo adheret subiecto. Nam in hac parte contraria semper est invidia, & è conuerso ubi est invidia, ibi hæc pars contraria. Sumatur ergo & hic locus argumenti à definitione, si quæritur quis in hac parte merito sit computandus. *Inuidere enim est aliena felicitate torqueri, & è conuersa aliena felicitate torqueri est inuidere* ut definitio sit æqualis rei quæ definit. Tale ergo argumentum proponitur, ut dicatur omnem qui inuidet non diligere proximum, quia alienum bonum nollet esse; nõ autem diligere proximum, hoc esse non diligere Deum. Cumque Deum diligere constet in Equitatu eius esse, proximum autem non diligere; sit ut dictum est, Deum non diligere: Inuidere ergo in parte contraria, hoc est Equitatu Diaboli esse sunt ergo sibi contraria sicut equitatus, sic ipsius equitatus & af-

fectio & causa diuersa: affectio enim in vna parte est dilectionis, in altera inuidiæ; causa pro qua pugnatur in vna parte vita æterna, in altera vita transitoria.

Neutra autem pars ita in alteram transire potest, ut vno eodemque tempore, vnum idemque simul esse possint: non enim consequens est ut qui inuidiæ morbo tabescit in Equitatu Domini esse possit. & qui dilectione Dei impellitur, in Equitatu Diaboli computetur, sed qui pugnat pro vita transitoria, vult quoque secum trahere proximum, cui non cupit bonam æternam; *invidia enim Diaboli mors intravit in orbem terrarum*; qui verò pugnat pro vita æterna vult secum ducere proximum, cui ut verè diligens quasi sibi ipsi cupit bona æterna, ut impleat hoc quod dicitur, *qui audit, dicat veni*. Qui enim de bonis perennibus aliquid audiens & intelligens proximo quoque suo eadem docendo & exhortando communicat, ostendit quod verè eum diligit, quem secum ad ipsa bona intelligenda & promerenda inuitat.

Dilectio & invidia vno eodemque tempore simul esse nequeunt.

Sap. 2.

Apocal. 2.

Equitatus Diaboli & invidia inseparabiliter iunguntur.

Definitio inuidiæ.

Hoc

FIGURA

Hoc

Formula ex qua contrarietas equitatus Dei & Diaboli ex diametro colligi potest.

Hoc ergo considerantur quatuor contraria, duo bona, duobus malis opposita. Quorum ratio ut evidentiùs appareat, sic ea quadrata formula disponat, ut linea superior è regione duo contineat, & linea inferior è regione similiter duo habeat: sicque apparet in vtrisque lineis eorum primâ fronte contrarietas, in vtrisque autem lateribus inveniuntur quæ se inuicem sequuntur, hinc duo bona per gratiam, superius dilectionis, inferius equitatus Domini: inde duo mala, superius inuidiæ, inferius equitatus Diaboli. Angulariter verò sic vtrimque repugnant, ut simul esse nequeant.

VERSVS X.

Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis, collum tuum sicut monilia.

Post descriptionem fortitudinis Sponsæ, incipit Sponsus ipsius pulchritudinem depingere.

Ad huc ampliori gratiæ suæ ostensione Sponsus Sponsam ad cognitionem sui adducit, dum eius nunc pulchritudinē prædicat, cuius ante fortitudinem prædicauerat, ut huius geminæ virtutis coniunctionem talem insinuet, quod altera sine alterâ esse non possit, cū vna sit custodienda vitæ munimentum, altera custoditæ ornamentum: fortitudine enim Spiritus opus est ad integritatem vitæ custodiendâ, pulchritudine ad ipsam integritatem bonis operibus exornandam.

Gregorius.

Nihil enim est castitas sine bono opere, nec opus bonum est aliquid sine castitate.

Præmissa ergo virtute fortitudinis subditur necessaria virtus pul-

chritudinis, ut demonstratur neminem in cunctis officiosi animi studijs aliquid fortiter egisse, si adhuc constiterit eum per munditiam mentis & corporis non pulchrè auxisse. Verum pulchritudo ista geminatâ protenditur gratiâ, dum generaliter vno quidem nomine pulchritudinis, specialiter alia pulchritudo genarum, alia colligetur, quarum differentia, ex rerum quibus comparantur qualitate colligitur.

Pulchritudo Sponsæ in genis & collo eius constituitur, sic tamen ut duo subiecta inæqualiter suscipiant, vnum prædicatum.

Nam cum hac Enuntiatione duo sint subiecta, vnum prædicatum, subiecta quippe sunt genæ & collum prædicatû quod pulchra sunt, non potest tamen hoc in loco vno eodemque modo æqualiter inesse duobus subiectis vnius prædicati accidentis natura. Potest quidem per gratiam Dei vnum prædicatum pluribus inesse subiectis, ut videlicet pulchræ sint genæ, pulchrum sit collum, sed alio modo ut diximus, pulchritudo genarum, alio modo pulchritudo colli describitur, cum tamen de vtrisque pulchritudo prædicetur, atque ideo hoc loco duo subiecta suscipiunt quidem se, sed non æqualiter vnum prædicatum.

Sed si diuersitates pulchritudinis huius colligere volumus, inspiciendæ sunt res quarum similitudo inducitur, *Turtur* scilicet, & *monilia* ut ex earum siue naturali siue materiali qualitate discernantur: naturalis enim pulchritudo est in turture, materialis in monilibus.

Pulchritudo genarum Sponsæ cur Turturi & pulchritudo colli eius cur monilibus affimilatur.

H De